

Valami búzlik

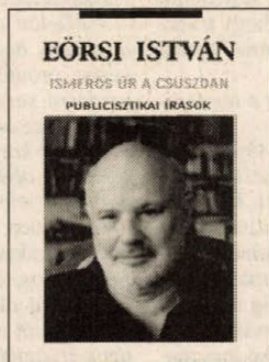
Eörsi István szabadelvű közíró – mint ahogy ez jelen kötetében, az utóbbi öt év során keletkezett publicisztikai írásainak gyűjteményében tanulmányozható – bátor ember, aki dühödt következetességgel és nagyon is nem „tucatliberális” határozottsággal, kemény hangon és maró gúnnyal kéri számon a világon és Magyarországon elveit, amelyeket az emberi tisztesség és ésszerűség mindenkire érvényes normáinak tart. S ebben nem kíméli pártját, a szabad demokratákat, mint ahogy olyan (volt és jelen) elvbarátokat sem, mint Tölgyessy, Bencze, Petri, vagy a néhány évvel ezelőtti Tar Sándor-Kenedi János-féle „felmosórongy”-ügyben felsorakozókat.

Íróilag egyébként akkor mutatja legjobb formáját, amikor írása személyes (értsd: valahonnan támadás érte), vagy személyre szóló (értsd: szükségesnek érzi, hogy megtagadjon valakit). Ilyenkor remekel, mégpedig vérbeli szatirikusként. Hosszabb, esszéisztikusabb-tanulmányoszerűbb írásaiban viszont, ahol általánosabb és elméletibb következtetésekre igyekszik jutni, olykor megvizsgálatlanul maradnak a gondolatmenet előfeltevései, s üresek a jól hangzó és szellemesen ható végkövetkeztetések.

Eörsi István optimista ember. Öt év alatt hetvennégy rövidebb-hosszabb írás került ki a tolla alól, és ez a mennyiség már önmagában is bizakodást és hitet sugall: talán van értelme a felháborodásnak, talán összeszedi magát a világ, ha elég gyakran és elég sokáig vágjuk a képébe, hogy milyen mélyre sülyedt. De van **Eörsi** szövegében valami, ami – lehet, a szerző szándéka vagy akarata ellenére – ellentmond ennek az optimista hitnek. Egy hasonlat ez, mely makacs

minduntalansággal bukkan fel a kötetben. **Eörsi** írásaiban a legtöbb tollhegyre vett magyar közéleti momentumról, illetve a momentummal kapcsolatos személyről hamarosan kiderül, hogy bűz árad belőle, mégpedig abból a kénzenfekvő szerves kémiai okból kifolyólag, hogy rothadóban van, vagy már meg is rohadt egészen. Bűdös még a sár is, amit az ellenfél fröccsent az emberre; az alpolgármester asszony cigányügyben tett nyilatkozatából „MIEP-es

bűz árad”; a taktikai tojástánc során, amelyet Demszky jár el, a tojások olykor eltörnek, s „néme-lyikük búzlik is”; egy Nagy Imre-émlékplakettel történő kitüntetés esetéből „pikáns rothadásbűz árad”; s a „humánnum illata”, amely a „besúgó fenekéből” szállong, világossá teszi, hogy ez a bűz az ürülék bűze. **Eörsi** szövege mélyéről egy végképp szarrá ment ország eregeti magából a reménytelen rothadás gázait. Ebben érdekes módon egy Márai-szövegrésszel (Ami a Naplóból kimaradt, 1950–1951–

noran kiadó,
Budapest, 2002
352 oldal, 2500 forint

1952. Toronto: Vörösváry, 2001. 168. old.) van titkos egyetértésben, amely – a magyar társadalomról szólva – annak idején a búznak a forrását is pontosan megjelölte, mégpedig általános szinten: „...láttam ezt a társadalmat mindenféle színű gatyában; de mindig szaros volt az a gatyá”.

Eörsi kötetéből sugárzik a szerző hitte: igenis, tisztára lehet mosni, sőt egyszer már végre tisztára kell is mosni ezt a gatyát. Szövege viszont ehhez rezignáltabb sejtelmet mellékel: aki felteszi életét erre a mosásra, Ágnes asszonyi munkára vállalkozik, s elmeállapota tekintetében is előbb-utóbb ugyanarra jut, mint a ballada hősnője.

Takács Ferenc